

Homília kardinála Marcella Semerara, prefekta Dikastéria pre kauzy svätých počas beatifikácie rodiny Ulmorcov v poľskej Markowej

10. septembra 2023

1. Pred chvíľou sme si vypočuli Ježišove slová na konci podobenstva o milosrdnom Samaritánovi: „*Chod', a rob aj ty podobne*“ (Lk 10, 37). O Jozefovi a Viktórii Ulmorcovch je známe, že tomuto úryvku z Lukášovho evanjelia venovali osobitnú pozornosť, podčiarkujúc vo svojej rodinnej Biblii názov podobenstva červenou farbou a dopisujúc vedľa neho poznámku „Áno“.

Ako napísal svätý Ján Pavol II, podobenstvo o mužovi, ktorý padol do rúk zbojníkov, hovorí o utrpení schopnom „*oslobodiť v človeku lásku, to samotné nezištné darovanie vlastného „ja“ v prospech iných ľudí*“ (Ján Pavol II, *Salvifici doloris* čl. 29). Táto láska je srdcom nášho dnešného slávenia. Bolo by chybou, keby deň blahorečenia rodiny Ulmorcov slúžil len na to, aby sme pripomínali teror a zverstvá spáchané ich katmi, nad ktorými už visí súd dejín. Namiesto toho chceme, aby bol dnešný deň dňom radosti, pretože slová evanjelia napísané na papieri sa pre nás stali žitou skutočnosťou, ktorá žiari v kresťanskom svedectve manželov Ulmorcov a v mučeníctve nových blahoslavených.

V roku 1942 Jozef a Viktória Ulmorcovi otvorili dvere svojho domu a prijali osem Židov, prenasledovaných nemeckým nacistickým režimom. Dnes si spolu s novými blahoslavenými chceme pripomenúť aj ich mená. Boli to: Saul Goldman so synmi Baruchom, Mechelom, Joachimom a Mojžišom, a Goľda Grünfeldová a Lea Didnerová s malou dcérou Reszlou. Toto gesto Jozefa a Viktórie bolo výrazom poslušnosti Božiemu prikázaniu. Bolo to "áno" Božej vôli. Ich domov sa stal tým hostincom, kde opovrhovaný, odmietaný a smrteľne zranený človek bol prijatý a zakúsil starostlivosť. Vďaka tomu mohol ďalej žiť. V skutočnosti bez starostlivosti človek upadá: starostlivosť je veľmi dôležitou súčasťou ľudskosti, pretože robí existenciu práve ľudskou.

Za toto gesto pohostinnosti a starostlivosti – jedným slovom: milosrdenstva, prameniaceho z úprimnej viery – zaplatili Ulmorcovi a ich deti najvyššiu cenu mučeníctva: ich životy boli vzácnou mincou, ktorou spečatili svoju nezištnosť úplného darovania sa v mene lásky.

2. Aby sme mohli plne pochopiť hrdinské rozhodnutie Jozefa a Viktórie, je potrebné pozrieť sa na ich duchovnú cestu, ktorú podstúpili až do tohto momentu. Začneme ich charakterovými vlastnosťami: Jozef čestný, pracovitý a ochotný pomáhať ľuďom; Viktória srdečná, jemná, citlivá na potreby druhých. A potom ich neustály rast v láske k Bohu a blížnemu medzi aktivitami vo farnosti a vidieckym životom v Markowej. Nemôžeme necítiť ani láskavú silu ich kresťanského svedectva, ktoré odovzdávali svojim deťom: osemročnému Stanislavovi, sedemročnej Barbare, šesťročnému Vladislavovi, štvorročnému Františkovi, trojročnému Antonovi a dvojročnej Márii, a dokonca aj najmladšiemu dieťaťu, ktoré sa narodilo v čase matkinho umučenia. Osobitný význam dnešného blahorečenia spočíva aj v tom, že na slávu oltárov je vyzdvihnutá celá rodina, ktorú spájajú nielen pokrvné putá, ale aj spoločné svedectvo vydané Kristovi až po obetovanie vlastného života.

3. Téma otvorenosti sa vynára ako spoločná niť, ktorá spája mnohé aspekty života a mučeníctva rodiny Ulmovcov. Nachádzame v nej rozprestierajúce sa pred nami bohatstvo posolstiev, ktoré dnes chceme zhromaždiť ako ovocie ich svedectva.

Noví blahoslavení nás učia predovšetkým prijímať Božie slovo a denne sa snažiť plniť Božiu vôľu. Ako rodina, Ulmovci počúvali toto Božie slovo v nedeľnej liturgii, a potom o ňom doma naďalej rozjímali, čo možno vidieť na čítanej a zvýrazňovanej Biblii. Ako som už spomínal, veľmi významné je rukou napísané slovo „Áno“ pri podobenstve o milosrdnom Samaritánovi, ako aj podčiarknutie vety, v ktorej nás Ježiš vyzýva, aby sme milovali aj svojich nepriateľov (porov. Mt 5, 46). Takto vypočuté Pánovo slovo deň čo deň formovalo ich odvážny životný program.

Dokonale v nich pôsobila posväcujúca milosť krstu, Eucharistie a ostatných sviatostí, medzi ktorými sa jasne ukazuje krása a veľkosť sviatosti manželstva. Preto žili nielen v manželskej, ale aj v rodinnej svätosti. Možno na nich aplikovať starobylú definíciu svätého Jána Zlatoústeho, ktorý hovoril o rodine ako o „έκκληροία μίχρᾱ“, malej cirkvi (Ján Zlatoústý, *Kázeň na List Efezanom* 20, 6; PG 62, 143); podobne ako ju Druhý vatikánsky koncil vo svojej Dogmatickej konštitúcii o Cirkvi nazýva „Ecclesia domestica“, „domáca cirkev“ (VATIKÁNSKY KONCIL II, *Lumen gentium* čl. 11], ktorej Pán Boh udelil všetky dary svojej milosti do tej miery, že ju urobil znakom a zosobnením celého Božieho ľudu.

Dom Ulmovcov sa stal miestom „vedľajších dverí“, ako to nazýva pápež František vo svojej apoštolskej exhortácii *Gaudete et exsultate*, o povolani k svätosti v súčasnom svete, keď píše: „*Páči sa mi vidieť svätosť v ľude trpezlivého Boha: v rodičoch, ktorí s veľkou láskou vychovávajú svoje deti; v mužoch a ženách, ktorí pracujú, aby domov priniesli chlieb... V tejto stálosti kráčania vpred, v každodennom nasledovaní, vidím svätosť zápasiacej Cirkvi. Je to mnoho rás svätosť „vedľajších dverí“, tých, ktorí žijú medzi nami a sú odrazom Božej prítomnosti, alebo – aby som použil iný výraz – „strednej triedy svätosti““ (František, *Gaudete et exsultate* čl. 7).*

V svedectve a mučeníctve manželov Ulmovcov a ich detí znovu objavujeme veľkosť rodiny, miesta života, lásky a plodnosti. Znovu objavujeme veľkosť poslania, ktoré Stvoriteľ zveril manželom, a opakujeme slová svätého Jána Pavla II., ktoré adresoval rodinám v roku 1994 (*Gratissimam sane*): „*V Cirkvi a v spoločnosti nastala epocha rodiny, ktorá je povolaná zohrávať vedúcu úlohu v diele novej evanjelizácie.*“

V mučeníctve nových blahoslavených zohráva mimoriadne sugestívnu úlohu maličké dieťa, ktoré Viktória nosila v lone, a ktoré prišlo na svet počas bolestných chvíľ popravky matky. Hoci ešte nemalo meno, dnes ho nazývame blahoslaveným. Toto blahorečenie prináša aktuálnejšie posolstvo ako kedykoľvek predtým: hoci nikdy nevyslovilo ani slovo, dnes toto malé nevinné dieťa, ktoré spolu s anjelmi a svätými v raji spieva Bohu na chválu, v Trojici jedinému, tu na zemi volá k modernému svetu, aby prijímal, miloval a chránil život od okamihu počatia až po prirodzenú smrť, najmä život zraniteľných a marginalizovaných. Tento jeho nevinný hlas chce otriast' svedomím spoločnosti, v ktorej sa rozmáhajú potraty, eutanázia a pohrdanie životom, ktorý sa považuje za bremeno, a nie za dar. Preto nás rodina Ulmovcov povzbudzuje, aby sme reagovali na túto „kultúru vyradovania“, ktorú odsudzuje pápež František, keď hovorí: „*Odmietame nádej: nádej detí, ktoré nám prinášajú život, ktorý nám umožňuje napredovať, a nádej, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou koreňov starších ľudí. (...) Toto nie je problém toho či*

onoho zákona, je to problém vyradovania“ (František, *Príhovor počas plenárneho zhromaždenia Pápežskej akadémie pre život*, 27. september 2023).

A napokon, svedectvo Jozefa a Viktórie Ulmorcov a ich detí nás učí, aby sme boli otvorení pre druhých, najmä pre tých, ktorí to najviac potrebujú. Svätý Hieronym s odkazom na podobenstvo o milosrdnom Samaritánovi napísal: „*Musíme prijať svojho brata a blížneho, ba dokonca všetkých ľudí každej rasy, pretože máme len jedného Otca*“ (Hieronym, *Komentár ku knihe Zachariáš*, VII, 8; PL 25, 1462). Otvorenosť je výrazom bratstva.

Preto by som chcel s osobitnou srdečnosťou pozdraviť zástupcov židovskej komunity, ktorí sú dnes prítomní na tejto slávnosti blahorečenia. Ich účasť nie je len výrazom usľachtilých pocitov vďačnosti za to, čo noví blahoslavení vykonali v čase, keď v Európe – a najmä tu v Poľsku – besnela zúrivosť rozpútaná nemeckými okupantmi proti židovskému národu, čo sa nazývalo „konečné riešenie“. Toto stretnutie židovských a katolíckych rodín v jednom mučeníctve obsahuje veľmi hlboký význam a vrhá najkrajšie svetlo na židovsko-kresťanské priateľstvo v ľudskej i náboženskej rovine. Nenávisť prenasledovateľov voči Židom bola totiž vo svojej podstate nenávisťou voči Bohu Zmluvy, tej Starej i tej Novej, v Kristovej krvi. Dnes by sme mohli povedať, že rodina Ulmorcov, ako aj ďalší ľudia dobrej vôle, ktorí pomáhali Židom, konkrétnosťou svojho gesta anticipovali učenie Druhého vatikánskeho koncilu, svätého Pavla VI. a tiež svätého Jána Pavla II. a vo svojom živote zaujali postoj človeka, ktorý búra múry a objíma bratskou láskou.

Okrem toho sa prijatie blížneho stalo naliehavou úlohou vzhľadom na násilie a ničenie spôsobené vojnou. Ruská invázia na Ukrajinu, ktorá trvá už 18 mesiacov, prinútila veľké množstvo utečencov utiecť a zaklopať na dvere Poľska, v snahe nájsť bezpečné útočisko. V tomto ťažkom období rôzne štátne a samosprávne inštitúcie a tisíce ľudí z obyčajných rodín spontánne otvorili dvere svojich domovov, aby prijali tých, ktorí museli utiecť.

S osobitným obdivom a vďačnosťou myslíme na mnohé iniciatívy, ktoré realizuje Charita Przemyslskej arcidiecézy, ako aj na iniciatívy podporované v celom Poľsku. Široké zapojenie aktivistov a dobrovoľníkov do akcií zameraných na riešenie humanitárnej krízy nadobudlo mimoriadne rozmery a veľký význam. Žiaľ, podobné situácie sa opakujú aj v iných častiach sveta a spôsobujú, že zástupy utečencov hľadajú spravodlivé prijatie u druhých. Nech príhovor nových blahoslavených a ich svedectvo evanjeliovej lásky povzbudí všetkých ľudí dobrej vôle, aby sa stali „tvorcami pokoja“ (porov. Mt 5, 9), otvorili svoje dvere a obetovali sa blížnemu, ktorý prichádza so svojím fyzickým a morálnym utrpením, snažili sa mu pomôcť, keď je ďaleko od svojho domova a svojich blízkych, a ponúkli liek na rany, ktoré sú dôsledkom odmietnutia alebo nepochopenia. Už dávno pred vypuknutím tejto vojny povedal pápež František: „*Pred utrpením toľkých ľudí, vyčerpaných hladom, násilím a nespravodlivosťou, nemôžeme zostať divákmi. Ignorovať ľudské utrpenie – čo to znamená? Znamená to ignorovať Boha! Ak sa nepriblížim k tomu mužovi, k tej žene, k tomu dieťaťu, k tomu starčekovi či starenke, čo trpí, nepriblížim sa k Bohu*“ (František, *Generálna audiencia*, 27. apríl 2016).

4. Drahí bratia a sestry, ako napísal sv. Ján Pavol II., „*mučeník je totiž najspoľahlivejším svedkom pravdy o existencii. On vie, že v stretnutí s Ježišom Kristom našiel pravdu o svojom živote, a nikdy túto istotu mu nebude môcť nikto a nič vziať. Ani utrpenie, ani násilná smrť ho nebudú môcť prinútiť, aby upustil od pravdy, ktorú objavil v stretnutí s Kristom. Preto až dodnes svedectvo mučeníkov očarúva, budí súhlas, nachádza poslucháčov i nasledovníkov*“ (Ján Pavol II., *Fides et ratio* čl. 32). Dnešná slávnosť je vyvrcholením neporušenej povesti svätosti a

mučeníctva, ktorú si Cirkev na Podkarpatsku a v širšom zmysle v celom Poľsku zachovala a dokázala ju rozvíjať. Je však aj výrazom čestnej spomienky a úprimnej vďačnosti voči mnohým vašim rodákam, ktorí v tom čase, vedomí si rizika, ktorému sa vystavujú, poskytli útočisko Židom a za toto rozhodnutie zaplatili vlastným životom. Nech svedectvo mučeníckej smrti rodiny Ulmorcov v každom z nás, ktorí sme tu dnes prítomní, vzbudí úprimnú túžbu odvážne žiť svoju vieru a vyznávať ju.

5. Dnes sa rodina Ulmorcov pripája k vznešenej a početnej skupine synov a dcér poľského národa, ktorí boli v minulých storočiach, ale aj v modernej dobe vyzdvihnutí na slávu oltárov ako svätých a blahoslavených. Svedectvo ich života je príkladom a vzorom na nasledovanie. Ponúkajú sa nám aj ako orodovníci u Pána Boha, aby sme im mohli zveriť svoj každodenný život, svoje nádeje, radosti, potreby a starosti. Blahoslavenej Panne Márii, Kráľovnej Poľska, svätým a blahoslaveným tohto národa, a oddnes všetci spoločne a verejne, rodine Ulmorcov, zverujeme svoje vrúcne modlitby za ľudskú rodinu a za mier na blízkej Ukrajine.

Blahoslavený Jozef a Viktória spolu s vašimi dcérami a synmi: Stanislavou, Barbarou, Vladislavom, Františkom, Antonom, Máriou a najmladším dieťaťom, ktoré sa narodilo v čase umučenia svojej matky, orodujte za nás všetkých!

Zdroj: <https://www.ekai.pl/dokumenty/homilia-kard-marcello-semeraro-podczas-beatyfikacji-rodziny-ulmow-10-wrzesnia-2023/>

Preklad: o. Martin Tokár